

31. 1. 2023

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odepření plnění (zlatého padáku) ze smlouvy o výkonu funkce

Podle § 61 odst. 2 z. o. k. platí, že: „Plnění podle smlouvy o výkonu funkce nebo podle odstavce 1 se neposkytne, pokud výkon funkce zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace, ledaže ten, kdo schválil smlouvu o výkonu funkce, rozhodne jinak.“ Výkladem dotčeného ustanovení se zabýval Vrchní soud v Praze v rozsudku sp. zn. 6 Cmo 333/2021, ze dne 12. 10. 2022.

Řízení před soudem prvního stupně

Žalovaný se na základě smlouvy o výkonu funkce člena představenstva ze dne 1. 5. 2017 domáhal u soudu po obchodní korporaci zaplacení odchodného v částce 1 412 566,80 Kč spolu s úrokem z prodlení.

Z výroční zprávy za rok 2016 vyplynulo, že žalobce měl přebírat žalovanou společnost v nestabilním hospodářském stavu. Přesto podle soudu I. stupně se měly pod vedením žalobce v roce 2017 zvýšit tržby, ačkoli mělo dojít ke zrušení objemných zakázek společností AB a XY Podle soudu I. stupně mělo do konce působení žalobce v uvedených funkcích dne 25. 9. 2018 dojít rovněž k podstatně snížení ztráty žalované společnosti.

Soud I. stupně věc posuzoval podle § 61 zákona č. [90/2012](#) Sb. (ZOK) a konstatoval, že ve smyslu § 59 odst. 2 ZOK plnění podle smlouvy o výkonu funkce se neposkytne, pokud výkon funkce zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace, ledaže ten, kdo schválil smlouvu o výkonu funkce, se rozhodne jinak. Podle soudu I. stupně je třeba § 61 odst. 2 ZOK vykládat tak, že pokud výkon funkce žalobce přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku, tak se plnění dle smlouvy neposkytne.

V rámci aplikace shora uvedených ustanovení zákona na projednávaný případ soud I. stupně řešil otázku, zda hospodářské výsledky žalovaného po dobu působení žalobce byly nepříznivé a v té souvislosti vyšel z toho, že hospodářské výsledky žalované společnosti jsou nejlépe zadokumentovány ve výročních zprávách a v rámci posuzovaného období let 2017 a 2018 zvažoval též výsledky hospodaření žalované společnosti v předchozím i následném období v letech 2016 a 2019. Na základě tohoto srovnání konstatoval, že výsledky hospodaření žalované společnosti v letech 2016, 2017 a 2018 mají svědčit o tom, že plán tržeb byl zvýšen ze 78 % na 83 % a ztráta v roce 2016 ve výši cca 140 000 000 Kč byla snížena o přibližně 90 000 000 Kč. Následně soud I. stupně srovnal hospodaření žalované společnosti v roce 2019, tedy po té, co nyl žalobce odvolán z funkcí a konstatoval, že ke zlepšení hospodářských výsledků žalované společnosti v roce 2019 nedošlo. Z uvedených zpráv o výsledcích hospodaření žalované společnosti podle soudu I. stupně nelze dovodit, že působení žalobce v žalované společnosti, byť nepatrně, přispělo k žalovaným tvrzeným nepříznivým hospodářským výsledkům žalovaného.

Podle soudu I. stupně z žádného důkazu nevyplývá, že by způsob, jak žalobce vykonával svoji funkci generálního ředitele žalované společnosti, mělo negativní vliv na výsledek hospodaření žalovaného. Pokud podle soudu I. stupně žalobce méně sledoval své nižší podřízené např. v obchodním oddělení, potom je dle názoru soudu I. stupně pouze otázkou organizace práce, zda práci obchodním oddělení

bude řídit a kontrolovat žalobce osobně, či prostřednictvím svého nižšího podřízeného, tedy např. obchodního ředitele.

Soudu I. stupně vyjádřil názor, podle něhož v případě, že výsledky hospodaření v předmětném období mohly být reálně lepší, než jaké byly dosaženy, potom tato skutečnost není dostačující pro to, aby žalobce ztratil dle § 62 odst. 2 ZOK nárok na smlouvou upravené zažalované plnění.

Z uvedených důvodů soud I. stupně uzavřel, že povinnosti kladené na žalobce smlouvou o výkonu funkce nebyly žalovaným z hlediska hospodářských výsledků po dobu 17 měsíců jeho působení ve funkci generálního ředitele žalované společnosti výrazným způsobem porušeny a z toho důvodu soud I. stupně žalobcem uplatněný nárok přiznal.

Řízení před odvolacím soudem

Skutková zjištění učiněná soudem I. stupně v rozsahu podstatném pro rozhodnutí jsou správná. Z hlediska skutkového odvolací soud vychází shodně se soudem I. stupně ze smlouvy o výkonu funkce ze dne 1. 5. 2017 a zejména z jejího ustanovení čl. 5 odst. 1 bod 10 upravujícího podmínky vyplacení odchodného, jež tvoří předmět sporu. Předmětné smluvní ustanovení za podmínek zákona (§ 61 odst. 2 ZOK) odpírá odvolanému členovi představenstva výplatu odchodného v případě, že je odvolán z důvodu, že zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku žalovaného (pro potřeby tohoto odvolacího řízení odvolacím soudem označené 1) nebo z důvodu (pro potřeby tohoto odvolacího řízení odvolacím soudem označené 2), že závažným způsobem porušil své povinnosti podle čl. 2 smlouvy o výkonu funkce postupovat s péčí řádného hospodáře, postupovat v souladu se zájmy společnosti, řídit se rozhodnutími valné hromady a představenstva, zúčastňovat se zasedání těchto orgánů a plnit jejich úkoly a další.

Dále odvolací soud vychází ze zápisu ze zasedání představenstva ze dne 25. 9. 2018, podle něhož jediný akcionář žalovaného společnost při výkonu působnosti valné hromady žalovaného s účinností k 25. 9. 2018 odvolal z funkcí stávající členy představenstva a mezi nimi i žalobce z důvodu, že zřejmě přispěli k nepříznivému hospodářskému výsledku žalovaného.

Odvolací soud shodně se soudem I. stupně vyšel též z výročních zpráv o hospodaření žalovaného za roky 2016, 2017, 2018 a 2019, z nichž je zřejmé, že se v průběhu od jmenování žalobce do funkce do jeho odvolání z funkce zvýšil v roce 2017 proti předchozímu roku 2016 objem zakázek o cca o 5%, přičemž v souvislosti s výsledky hospodaření žalobce obdržel za rok 2017 roční prémii ve výši 378 000 Kč, byť žalovaná společnost v té době stále vykazovala ztrátu (bez ohledu na opravné položky) ve výši cca 100 mil. Kč. Dále je z těchto zpráv o hospodaření zřejmé, že v roce 2018 činila ztráta již pouze polovinu ztráty vykázané v předchozím roce, přičemž v roce 2019, kdy žalobce nevykonával funkci, se dále snížily tržby o cca 8 % a současně se zvýšila ztráta o cca 15 % proti předchozímu roku. Odvolací soud nemohl nevzít v úvahu ani skutečnost, že uvedené výsledky hospodaření byly dosaženy za situace, kdy řada obchodních partnerů žalovaného nepředvídaně upadla do insolvence.

Z hlediska právního odvolací soud vychází ze smluvního ujednání ze smlouvy o výkonu funkce týkajícího se odchodného uvedeného shora (odvolacím soudem označené ad 1) ve vztahu k ustanovení čl. 5 odst. 1 bod 10 smlouvy o výkonu funkce ze dne 1. 5. 2017 upravujícího podmínky vyplacení odchodného, podle něhož smlouva v souladu s § 61 odst. 2 ZOK odpírá odvolanému členovi představenstva výplatu odchodného v případě, že je odvolán z důvodu, že zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku žalovaného.

V návaznosti na uvedené odvolací soud z hlediska právního vychází z uvedeného ustanovení § 61 odst. 2 ZOK z něhož je zřejmé, že plnění podle smlouvy o výkonu funkce se neposkytne, pokud výkon funkce zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace.

Na tomto místě odvolací soud podotýká, že ačkoli důvodem odvolání žalobce společně s dalšími členy představenstva žalovaného nebylo porušování povinnosti při výkonu funkce, je z právní úpravy uvedené v § 59-62 ZOK zřejmé to, že (na rozdíl od dosavadní právní úpravy v § 66 odst. 3 obchod. zák.) zákonodárce výslovně neuvádí jako důvod, pro který se členovi voleného orgánu plnění neposkytne, že člen voleného orgánu zaviněně porušil své povinnosti při výkonu funkce.

Za situace, kdy důvodem odvolání žalobce z funkce byly toliko důvody označené pro potřeby tohoto odvolacího řízení ad 1), ze shora uvedených důvodů nemohla obstát argumentace odvolatele odůvodňujícího neposkytnutí odchodného tím, že žalobce (ačkoli to nebylo důvodem jeho odvolání z funkce) podle jeho názoru plnil liknavě (případně neplnil vůbec) usnesení představenstva žalovaného a měl mu tím způsobit újmu, pro níž je žalovaný oprávněn odepřít mu právo na odchodné. Rovněž z těchto důvodů odvolací soud shledal správným postup soudu I. stupně, jenž neprováděl dokazování a blíže nezkoumal otázky, která usnesení představenstva žalovaného žalobce splnil a která nikoliv.

Odvolací soud vychází rovněž ze skutečnosti, že ve smyslu § 59 odst. 2 ZOK veškerá plnění ve prospěch člena orgánu obchodní korporace musí schválit nejvyšší orgán obchodní korporace, k čemu v projednávaném případě došlo již v rámci schválení smlouvy o výkonu funkce obsahující podmínky výplaty dohodnutých nároků. Již tato smlouva založila právní nárok žalujícího bývalého člena voleného orgánu obchodní korporace na dohodnuté plnění a žalobce tak v zásadě nemůže být, s výjimkou vyplývající z § 61 odst. 2 ZOK a tomu odpovídajícího ustanovení smlouvy o výkonu funkce ze dne 1. 5. 2017, vystaven nejistotě v tom ohledu, zda mu příslušný orgán korporace určité plnění (odstupné) přizná, či nikoliv.

Shora uvedené ustanovení § 61 odst. 2 ZOK, nepochybně též z důvodu nutnosti individualizace každého jednotlivého případu, kdy by neměl být přiznán manažerovi nárok nasmlouvaný ve smlouvě o výkonu funkce, používá neurčité pojmy "zřejmě" a "nepříznivý hospodářský výsledek".

Podle právního názoru odvolacího soudu je nutno pojem „zřejmě“ vykládat jako nikoliv nepatrně, ve vztahu k nepříznivým hospodářským výsledkům obchodní korporace. "Nepříznivými hospodářskými výsledky" je podle odvolacího soudu nutno rozumět takové výsledky, jež jsou zjevně výsledky horšími, než výsledky dosažené v předchozím období.

Vzhledem ke znění § 61 odst. 2 ZOK tak lze podle odvolacího soudu uvažovat o odepření výplaty nároků podle smlouvy v případě, kdy výsledek hospodaření je nepříznivý a kdy tento nepříznivý výsledek hospodaření jde zřejmě (bez jakýchkoli pochybností) na vrub toho, jakým způsobem smlouvou vázaný manažer vykonával, funkci jemu svěřenou (se zohledněním podnikatelského rizika).

Podle odvolacího soudu hodnocení toho, zda hospodářský výsledek dosažený společností za určité období je příznivý, se při aplikaci § 61 odst. 2 ZOK obecně ve většině případů neobejde bez porovnání dosažených výsledků hospodaření s výsledky předchozího hospodaření z pohledu fundamentálních veličin, zejména velikosti tržeb, velikosti zisku a případné ztráty. Význačným vodítkem hodnocení činnosti manažera bývá též doba jeho působení v korporaci, jakož i to, jak si korporace hospodářsky vedla v následujícím období pod jiným vedením. Uvedené srovnání může nasvědčovat také případní krizi celého odvětví podnikání.

Z hlediska projednávané věci, a to s ohledem na smluvně právní rozměr jednání dlužníka odmítajícího vyplatit nasmlouvanou částku podle smlouvy o výkonu funkce, jakož i s ohledem na případný ústavní rozměr odmítnutí vyplacení takového nároku majícího některé znaky pracovního

nároku, odvolací soud konstatuje, že v případech smluv o výkonu funkce neobsahujících konkrétní podmínky výplaty nároků např. vázaných na konkrétní výše hospodářských ukazatelů, případný souhlasný závěr soudu o možnosti nevyplacení nasmlouvaných nároků podle smlouvy se v rozhodovací praxi Vrchního soudu v Praze doposud vyskytoval v případech zcela zásadních manažerských pochybení majících za následek zcela zjevný nepříznivý hospodářský výsledek podniku.

V projednávaném případě je z obsahu spisu zřejmé, že se žalovaná korporace ve snaze zastavit období ztrát svého hospodaření rozhodla od 2017 změnit osobu na pozici jednoho z výkonných manažerů a vybrala si žalobce. Očekávání žalovaného tato změna nenaplnila, byť v souvislosti s hospodařením žalovaného v roce 2017 žalobci byla vyplacena za dosažené výsledky manažerská prémie ve výši 378 000 Kč. Následně po poměrně krátké době 17 měsíců působení v žalovaném velkém výrobním závodě, v němž dosažení změn vyžaduje určitý čas, byl žalobce ze své manažerské pozice dne 25. 9. 2018 odvolán společně s ostatními členy vedení žalovaného. Dosažení nepatrného zvýšení tržeb v roce 2017, jež bylo oceněno uvedenou roční prémie, jakož i pokles dynamiky vykazované ztráty na polovinu v roce 2018 však podle obsahu spisu nenaplnoval z pohledu žalovaného jeho očekávání, neboť podle jeho očekávání mohly být výsledky hospodaření lepší. **Důvodem nenaplnění očekávání žalovaného podle jeho názoru bylo zejména to, že žalobce dostatečně neplnil úkoly dané mu představenstvem. Žalovaný se rovněž neztotožňoval s žalobcem v tom, jaký žalobce aplikoval model řízení žalovaného dávající velký prostor podřízeným, přičemž žalobce měl rovněž podle žalovaného podřízené nedostatečně kontrolovat.**

Odvolací soud konstatuje, že jestliže žalobce nesplnil očekávání žalovaného ohledně jeho představ o základních ekonomických ukazatelích, potom, s ohledem na konkrétní znění smlouvy o výkonu funkce, pouze toto jeho zklamání nenaplnuje důvod pro nevyplacení odchodného žalobci, když smlouva neváže žalobcovo odchodné na žádné parametry základních ekonomických ukazatelů. V této souvislosti odvolací soud dále konstatuje, že v projednávaném případě není smlouva o výkonu funkce smlouvou o výsledku.

Za uvedené situace odvolací soud učinil dílčí závěr, podle něhož výsledky hospodaření žalovaného v době, kdy žalobce vykonával funkci člena představenstva žalovaného a současně generálního ředitele žalovaného se významně neodchýlily od hospodářských výsledků v období před jeho nástupem do funkce, jakož i od hospodářských výsledků dosahovaných žalovaným po odchodu žalobce z funkce, byť se po čas výkonu funkce žalobcem nepatrně zlepšily některé fundamentální parametry hospodaření žalovaného, kdy došlo ke zvýšení tržeb v roce 2017 a v této souvislosti také byla žalobci vyplacena roční odměna ve výši 378 000 Kč a rovněž se v následujícím roce 2018 žádoucím způsobem snížila dynamika vytvořené ztráty na polovinu.

Jak bylo naznačeno shora, podle právního názoru odvolacího soudu, pro potřeby posuzování věci podle § 61 odst. 2 ZOK, jakož i pro potřeby posuzování věci podle shodně formulovaného smluvního ujednání nelze považovat za nepříznivé takové hospodářské výsledky korporace, jež nejsou horší než výsledky předchozích období. Je tomu tak zejména proto, neboť obecně v případě např. korporace podnikající v krizi zasaženém odvětví i nezvyšování dynamiky vykazované ztráty, byť se korporace stále nachází ve ztrátě, představuje určitý pozitivní předpoklad budoucího vybědnutí ze ztráty.

V projednávaném případě ani podle právního názoru odvolacího soudu nelze dospět k závěru, že žalující bývalý manažer při smluvním výkonu funkce zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku. Proto také žalobci nelze z tohoto důvodu odeprít právo na smluvní odchodné. Soud I. stupně tak správně uplatněnému nároku vyhověl, a to v plné žalované výši, když i podle právního názoru odvolacího soudu do souhrnu příjmů bylo nutno zahrnout též ocenitelné výhody, jež jsou právními předpisy uváděnými shora soudem I. stupně považovány za příjem fyzické osoby.

Závěr

Předmětné rozhodnutí podává praktický návod pro právní praxi ohledně výkladu § 61 odst. 2 z. o. k.

Vzhledem k závěru odvolacího soudu, že „na rozdíl od dosavadní právní úpravy v § 66 odst. 3 obchod. zák.) zákonodárce výslovně neuvádí jako důvod, pro který se členovi voleného orgánu plnění neposkytne, že člen voleného orgánu zaviněně porušil své povinnosti při výkonu funkce.“, doporučujeme uvedený důvod výslovně sjednat ve smlouvě o výkonu funkce.

Níže pro úplnost uvádíme také závěry komentářové literatury k výkladu dotčeného ustanovení.

ŠTENGLOVÁ, Ivana. § 61 [Jiná plnění ve prospěch člena orgánu]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 207-208, marg. č. 3:

„Lze považovat za sporné, co lze rozumět „nepříznivým hospodářským výsledkem“. Zda člen orgánu obchodní korporace zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku, bude věcí posouzení konkrétních okolností případu. Za povšimnutí však stojí slovo „zřejmě“, které je podle našeho soudu třeba chápat tak, že přispění člena korporace k nepříznivému hospodářskému výsledku musí být zjevné. Je otázkou, který orgán může schválit výjimku podle § 61 odst. 2 za situace, kdy není předepsán souhlas žádného orgánu pro schválení smlouvy o výkonu funkce. Podle našeho soudu bude v tomto případě schvalovat poskytnutí plnění orgán nejvyšší, neboť všechny ostatní orgány se v této souvislosti mohou ocitnout v konfliktu zájmů (což není samozřejmě vyloučeno ani u jednotlivých členů nejvyššího orgánu).

Neposkytnutí odměny podle § 61 odst. 2 je sankcí za porušení péče řádného hospodáře. Lze k němu tudíž přistoupit pouze tehdy, došlo-li k nepříznivému hospodářskému výsledku v příčinné souvislosti s jednáním člena voleného orgánu, jímž porušil péči řádného hospodáře (srov. blíže komentář k § 51). Jak Nejvyšší soud vysvětlil při výkladu obdobné právní úpravy v obchodním zákoníku (srov. NS 27 ICdo 62/2017), výše plnění, jež obchodní korporace může podle § 61 odst. 2 neposkytnout, musí být zásadně přiměřená významu povinnosti, již člen orgánu porušil, celkové odměně a ostatním plněním poskytovaným obchodní korporací v souvislosti s výkonem funkce, jakož i všem dalším v úvahu přicházejícím okolnostem tak, aby neposkytnutí odměny (či jiného plnění) bylo možné považovat za adekvátní (spravedlivý) důsledek předchozího porušení právní povinnosti členem orgánu, v jehož důsledku došlo k nepříznivému hospodářskému výsledku.“

ALEXANDER, J., ARABASZ, J., ČÁP, Z., DĚDIČ, J., DOLEŽIL, T., FILIP, V., HRABÁNEK, D., KRÍŽ, J., KUBÍK, M., LÁLA, D., LASÁK, J., MAREK, R., MAULEOVÁ, J., NĚMEC, L. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-1-3]. ASPI_ID KO90_2012CZ. Dostupné >>> [zde](#) ISSN 2336-517X:

„Ustanovení odstavce 2 představuje zákonný důvod, pro který může obchodní korporace odepřít členovi jejího voleného orgánu výplatu jakéhokoliv plnění, které by jinak členovi orgánu obchodní korporace náleželo na základě smlouvy o výkonu funkce, právního předpisu, vnitřního předpisu schváleného orgánem obchodní korporace, do jehož působnosti náleží schvalování smlouvy o výkonu funkce, a to pro případy, kdy výkon funkce zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace, ledaže ten, kdo schválil smlouvu o výkonu funkce, rozhodne jinak. Zákon nerozlišuje mezi peněžitým nebo nepeněžitým plněním, případně jinou formou odměňování ve smyslu § 60. Na rozdíl od dosavadních právních předpisů zákonodárce výslovně neuvádí jako důvod, pro který se členovi voleného orgánu plnění neposkytne, že člen voleného orgánu zaviněně porušil své

povinnosti při výkonu funkce (viz § 66 odst. 3 obch. zák.).

Smlouvu o výkonu funkce schvaluje zásadně nejvyšší orgán kapitálové společnosti - výjimkou je německý model akciové společnosti, kde smlouvu o výkonu funkce schvaluje dozorčí rada, resp. členská schůze družstva [§ 656 písm. e)]. V osobní společnosti žádný orgán smlouvu o výkonu funkce neschvaluje, nepředpokládá se. V takovém případě by poskytnutí plnění za podmínek § 61 odst. 2 měli schválit společníci veřejné obchodní společnosti podle § 105 a komanditní společnosti podle § 125 odst. 2.

Přispěl-li člen voleného orgánu zřejmě (nikoliv nepatrně) k nepříznivým hospodářským výsledkům obchodní korporace, zákon zakazuje výplatu plnění, které by mu z důvodů výše uvedených jinak náleželo. Komentované ustanovení považujeme za koncepčně ne zcela vhodné, a to při zohlednění té skutečnosti, že nová právní úprava je postavena na pravidlu podnikatelského úsudku. Jedná-li člen voleného orgánu loajálně a jedná tak, že mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace, jedná v souladu s péčí řádného hospodáře (viz k tomu komentář k § 51). Neodpovídá tak za újmu, kterou společnosti způsobí, je-li jeho jednání v souladu s kautelami podnikatelského úsudku, jak je tento v § 51 a násl. vymezen. Z odst. 2 by se nicméně mohlo podávat, že to, že člen voleného orgánu jedná v souladu s péčí řádného hospodáře (i optikou podnikatelského úsudku) neznamena, že mu nebude odepřena odměna, resp. jiné plnění, které by mu jinak náleželo na základě smlouvy o výkonu funkce, resp. na základě jiných právních důvodů. Tím se koncepce pravidla podnikatelského úsudku narušuje, neboť jeho smyslem je takový přístup, že člen orgánu by neměl být jakkoliv postihován pouze za to, že jím informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace zvolená podnikatelská strategie nevedla ke kýženému hospodářskému efektu, ale k výsledku nepříznivému. To nelze považovat za rozumné. Z uvedeného důvodu soudíme, že § 61 odst. 2 nelze aplikovat, pokud současně nelze uzavřít, že dotčený člen orgánu porušil povinnost jednat v souladu s péčí řádného hospodáře.

Určitou pojistku by mohlo představovat užité kvalifikační kritérium v podobě „zřejmého“ přispění k nepříznivému hospodářskému výsledku. Musí tak jít o takový výkon funkce, který i pro nezúčastněného pozorovatele bude v evidentní příčinné souvislosti s nepříznivým hospodářským výsledkem společnosti, přičemž tato příčinná souvislost musí být zřejmá. V opačném případě se § 61 odst. 2 neuplatní. V souladu s koncepcí odpovědnosti založené na pravidlu podnikatelského úsudku (§ 51 odst. 1) by bylo možné dovozovat, že § 61 odst. 2 nelze aplikovat v případě, že člen (statutárního orgánu) jednal plně v souladu s péčí řádného hospodáře, byť objektivně zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace. Nicméně tento názor autora se zdá být v současnosti spíše menšinový.

Poněkud problematickým se jeví i automatismus, s jakým důsledky předvídané v odst. 2 nastávají. Textace § 61 odst. 2 je totiž postavena na objektivním parametru (jde o objektivní zákonný zákaz). Pokud (objektivně) nastane zákonem nedefinovaný nepříznivý hospodářský výsledek, nelze plnění podle smlouvy o výkonu funkce poskytnout, ledaže orgán příslušný ke schválení odměny rozhodne jinak. Plnění se proto členovi voleného orgánu neposkytne, přispěl-li výkon funkce zřejmě k nepříznivému hospodářskému výsledku, a to, aniž by tuto skutečnost musel kdokoliv konstatovat. Zpravidla tak sice bude činit soud v případě, kdy obchodní korporace plnění podle smlouvy o výkonu funkce, resp. jiného titulu uvedeného v § 61 odst. 1 odepře a dotčený člen voleného orgánu se bude domáhat soudní ochrany s tvrzením, že výkon jeho funkce k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace zřejmě nevedl. V takovém případě půjde vždy toliko o deklaratorní rozhodnutí soudu, které bude v rámci odůvodnění konstatovat, zda člen voleného orgánu zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace, či nikoliv.

Vyplatí-li obchodní korporace plnění na základě smlouvy o výkonu funkce nebo jiného titulu podle § 61 odst. 1 i přes zákaz plynoucí z § 61 odst. 2, půjde na straně dotčeného člena orgánu patrně o

bezdůvodné obohacení a na straně členů statutárního orgánu obchodní korporace, kteří výplatu takového plnění připustili, může jít dokonce o porušení povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře. Navíc by správce daně mohl konstatovat, že vyplacené plnění ve prospěch dotčeného člena voleného orgánu obchodní korporace bylo tomuto členovi orgánu poskytnuto v rozporu s § 61 odst. 2 a jako takové bylo neoprávněně zahrnuto mezi náklady obchodní korporace.

Velice problematická je koncepce postavená na nepříznivém hospodářském výsledku obchodní korporace. Nepříznivost hospodářského výsledku není v zákoně jakkoliv definována. Nepříznivým hospodářským výsledkem nemusí být nutně ztráta (tj. záporný hospodářský výsledek). Pokud tak společnost dosáhne v roce 2018 zisku 100 mil. Kč a v roce 2019 jen 5 mil. Kč, znamená to, že z důvodu nepříznivého hospodářského výsledku je dán důvod pro odepření poskytnutí plnění podle smlouvy o výkonu funkce podle § 61 odst. 2? Nebo naopak, pokud společnost dosáhne v roce 2018 ztráty 100 mil. Kč a v roce 2019 jen 5 mil. Kč, nastal „nepříznivý hospodářský výsledek“?

Hospodářský výsledek může skončit ve ztrátě například i z důvodu účetních odpisů, resp. jiných čistě účetních položek (např. účetních opravných položek, účetních rezerv apod.), které ani nemají vliv na cashflow obchodní korporace. V uvedeném ohledu by tudíž soudy měly zkoumat to, že je hospodářský výsledek nepříznivý, ale i tu skutečnost, co za nepříznivým hospodářským výsledkem stojí (tj. zda nevznikl vlivem účetních „opatrnostních“ položek ve formě účetních opravných položek, účetních rezerv apod.).

V neposlední řadě by při posuzování negativního hospodářského výsledku měly být brány v úvahu i jiné aspekty, např. změny na trzích. V případě obecné ekonomické krize totiž může i jinak zisková obchodní korporace, krátkodobě (např. po dobu 1-2 let) vykazovat negativní hospodářský výsledek. Všechny tyto faktory by měly být pro soudy relevantní při jeho posuzování.

Konečně lze považovat zvolenou koncepci za chybnou, neboť z nepochopitelného důvodu je postavena na tzv. krátkodobých výsledcích obchodní korporace, a to, aniž by byly zohledněny její dlouhodobé zájmy a strategie. Je zřejmé, že v podnikatelské praxi je hospodářský úspěch často postaven na omezení a potlačení krátkodobých zájmů, právě za účelem prosazení dlouhodobých zájmů obchodní korporace, které se v krátkodobém horizontu mohou promítnout do nepříznivého hospodářského výsledku. Nicméně i v takovém případě zákon zapovídá výplatu plnění, pokud k takovému nepříznivému hospodářskému výsledku člen voleného orgánu výkonem své funkce zřejmě přispěl.

Dalším problematickým aspektem je skutečnost, že ze zákona neplyne, jaký je dosah § 61 odst. 2. Z hlediska osobního rozsahu je zřejmé, že tímto způsobem může být dotčeno pouze plnění určené členovi voleného orgánu, jehož výkon funkce zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku. I věcný rozsah předmětného ustanovení nebude činit zásadní potíže, neboť je nutné jej vztáhnout na veškerá plnění, která by dotyčnému členovi voleného orgánu jinak náležela, avšak které nebylo vyplaceno před zjištěním, že hospodářský výsledek je nepříznivý a oprávněný člen orgánu obchodní korporace k tomuto nepříznivému výsledku zřejmě přispěl. Nejproblematictější se však jeví časový rozsah tohoto ustanovení. Není totiž zřejmé, po jakou dobu tento zákaz výplaty plnění na základě smlouvy o výkonu funkce, resp. na základě jiných titulů trvá. Uvedené považujeme za zcela zásadní, a to s ohledem na skutečnost, že například odměna za výkon funkce může být poskytována na určité pravidelné (zpravidla měsíční) bázi, a není tak zřejmé, po jakou dobu tento zákaz výplaty plnění trvá. Dovozejeme nicméně, že § 61 odst. 2 je nutné vykládat tak, že členovi odměna nenáleží, dokud nepříznivé hospodářské výsledky přetrvávají (např. s ohledem na „managerial accounts“).

Jako výkladové vodítko by bylo možné aplikovat závěry vyjádřené v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 27 ICdo 62/2017. V citovaném rozhodnutí Nejvyšší soud dovodil, že v případě porušení povinností

při výkonu funkce je stíženo odepřením plnění poskytovaného, a to „v rozsahu, ve který lze s ohledem na všechny konkrétní okolnosti považovat za přiměřený“, a to „z hlediska významu povinnosti, již člen orgánu porušil, míře jeho zavinění, celkově odměně a ostatním plněním poskytovaným společností v souvislosti s výkonem funkce, jakož i všem dalším v úvahu přicházejícím okolnostem tak, aby neposkytnutí odměny (či jiného plnění) bylo možné považovat za adekvátní (spravedlivý) důsledek předchozího porušení právní povinnosti členem orgánu“. Z uvedeného lze vysledovat Nejvyšším soudem akcentovaný princip proporcionality a spravedlnosti z hlediska odepírání odměny za funkce členům volených orgánů (srov. též NS 27 Cdo 2426/2018).

Pokud by v konkrétním případě bylo sporné, zda dotčený člen voleného orgánu obchodní korporace skutečně zřejmě přispěl k nepříznivému hospodářskému výsledku obchodní korporace, lze z hlediska péče řádného hospodáře na straně členů statutárního orgánu doporučit, aby otázku, zda má být plnění podle odst. 2 vyplaceno, předložili k rozhodnutí orgánu, který odměnu schválil (zpravidla tedy nejvyššímu orgánu obchodní korporace). Příslušný orgán může rozhodnout, že plnění, které by členovi voleného orgánu nenáleželo (nebo nemuselo s ohledem na § 61 odst. 2 náležet), mu může být obchodní korporací vyplaceno, případně jeho poměrná část, nebo může stanovit i jiné podmínky, za kterých lze plnění, které by mu jinak náleželo, vyplatit. Alternativně lze uvažovat o tom, že podmínky, za kterých společnost členovi voleného orgánu odměnu nebo jiné plnění neposkytne ve smyslu § 61 odst. 2, konkretizuje společenská smlouva nebo stanovy, tj. vymezí, co se nepříznivým hospodářským výsledkem rozumí.

Může být otázkou, zda příslušný orgán (zásadně tedy nejvyšší orgán, popř. dozorčí rada akciové společnosti s v rámci německého systému řízení) může vyslovit souhlas předem k tomu, aby bylo členovi voleného orgánu poskytnuto plnění na základě smlouvy o výkonu funkce, případně za podmínek stanovených v § 61 odst. 1, i když nastane nepříznivý hospodářský výsledek ve smyslu § 61 odst. 2. Domníváme se, že obecně takovému postupu právní úprava nebrání, jakkoliv v konkrétních případech bude nutné zvažovat, zda takové rozhodnutí nejvyššího orgánu, popř. dozorčí rady v rámci německého systému řízení neodporuje dobrým mravům, poctivosti, případně zda jinak takový postup nepoškozují společníky (akcionáře) společnosti.“

JUDr. Vladimír Janošek,
advokát

trvale spolupracující s

Plzeňská 3350/18
150 00 Praha 5 - Smíchov

Tel.: +420 731 773 563
e-mail: janosek@arws.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)